

UZASADNIENIE

Powód Ł. S. wnosił o zasądzenie od pozwanej J. W. (1) na swoją rzecz kwoty 30000,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pismem procesowym z dnia 7 kwietnia 2022 r. powód rozszerzył powództwo o kwotę 15800,00 zł, wnosząc o jej zasądzenie z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia rozszerzonego powództwa do dnia zapłaty. Podtrzymał żądanie w zakresie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana J. W. (1) wносиła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na swoją rzecz od powoda Ł. S. zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana J. W. (1) podniosła zarzut przedawnienia roszczenia.

Postanowieniem z dnia 4 lutego 2020 r. Sąd udzieli powodowi Ł. S. zabezpieczenia do czasu prawomocnego zakończenia procesu przez ustanowienie hipoteki przymusowej do kwoty 30000,00 zł obciążającej nieruchomość, dla której Sąd Rejonowy w Ciechanowie VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...).

Postanowieniem z dnia 5 stycznia 2022 r. Sąd stwierdził upadek przedmiotowego zabezpieczenia z dniem 9 grudnia 2020 r. wobec złożenia przez pozwaną J. W. (1) kwoty 30000,00 zł na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. W. (1) jest matka M. S. (1) primo voto S.. Ł. S. i M. z d. W. zawarli związek małżeński dnia 24 września 2005 r. Prawomocnym wyrokiem z dnia 7 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Płocku w sprawie I C 1280/17 orzekł ich rozwód z winy żony (bezsporne).

Po ślubie Ł. i M. małż. S. zamieszkali wraz z J. W. (1) w jej mieszkaniu. Po urodzeniu się drugiego dziecka, J. W. (1) wraz z córką i zięciem podjęła decyzję o zmianie mieszkania na dom. W dniu 7 października 2009 r. J. W. (1) zawarła umowę zamiany lokalu mieszkalnego na nieruchomość, zabudowaną budynkiem mieszkalnym. Dla tej nieruchomości Sąd Rejonowy w Ciechanowie VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadził księgę wieczystą KW (...). Stroną umowy zamiany była wyłącznie J. W. (1). Prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego przysługiwało wyłącznie jej, a ponadto lokal został przez nią nabyty z zasobów mieszkaniowych Gminy Miejskiej C. z bonifikatą, która podlegałaby zwrotowi w przypadku nabycia w wyniku zamiany nieruchomości również na rzecz innych współwłaścicieli (zeznania pozwanej J. W. (1) k. 329 – 331).

J. W. (1) wraz z córką i zięciem zamieszkała w budynku mieszkalnym położonym na nieruchomości bezpośrednio po dokonaniu zamiany. Budynek mieszkalny był wówczas parterowy. Podjęli wspólnie decyzję o jego rozbudowie. Uzgodnili, że budynek zostanie rozbudowany w parterze oraz zostanie podniesione poddasze. Uzgodnili również, że J. W. (1) sfinansuje rozbudowę parteru oraz nadbudowę, w tym dach. Natomiast małż. S. mieli we własnym zakresie wykończyć poddasze na cele mieszkaniowe. J. W. (1) miała po zakończeniu prac zająć parter budynku, zaś małż. S. poddasze, z tym że kuchnia została urządzona tylko na parterze, do wspólnego korzystania (zeznania pozwanej J. W. (1) k. 329 – 331).

Rozbudowa budynku mieszkalnego zakończyła się w latach 2012 – 2013 (bezsporne).

J. W. (1) i małż. S. po rozbudowie budynku prowadzili w kuchni wspólne gospodarstwo domowe. J. W. (1) zajmowała parter budynku, zaś małż. S. z dziećmi poddasze. Należności za energię elektryczną płacili po połowie. Małż. S. nigdy nie mieli płacić czynszu J. W. (1), zarówno za okres zamieszkiwania w jej lokalu mieszkalnym, jak i na nieruchomości (zeznania pozwanej J. W. (1) k. 329 – 331).

J. W. (1) i małż. S. uzgodnili, że będą Ł. i M. małż. S. mieszkać na nieruchomości bezterminowo (zeznania pozwanej J. W. (1) k. 329 – 331).

Ł. S. wyprowadził się w okresie luty – marzec 2017 r. (bezsporne).

Prace remontowo – budowlane były wykonywane w latach 2009 – 2013. J. W. (1) i małż. S. finansowali je zgodnie z ustaleniami. Faktury zakupu materiałów budowlanych, bez względu kto z nich nabywał te materiały, były zawsze wystawiane na nazwisko J. W. (1), gdyż jako właścicielka nieruchomości mogła skorzystać ze zwrotu podatku. J. W. (1) zwracała małż. S. jedynie kwotę podatku w zakresie nabytych przez nich materiałów budowlanych (bezsporne).

Małż. S. finansowali zakup materiałów budowlanych, ale również pracowali przy wykonywaniu prac, również tych na które zakup materiałów finansowała zgodnie z umową J. W. (1). W pracach pomagali członkowie ich rodzin, członkowie rodziny Ł. S. pomagali im nieodpłatnie. Małż. S. w całości finansowali prace związane z położeniem gładzi gipsowych i podsufitki na poddaszu, zakup i montaż drzwi wewnętrznych na poddaszu, wykonali wykucie stropu i schody na poddasze, w tych okładzinę i barierki schodów. Wykonali też prace porządkowe i utwardzenie terenu posesji. Uczestniczyli również finansowo lub fizycznie w innych pracach: wykonanie podłoga, wykonanie opaski betonowej, schodów zewnętrznych i izolacji nadziemna, okładziny ścian wewnętrznych, podłóg i posadzek, ociepleniu ścian i wykonaniu elewacji, malowaniu ścian wewnętrznych, wykonaniu instalacji wodno – kanalizacyjnej, instalacji elektrycznej i centralnego ogrzewania. Łączna wartość prac wykonanych bądź sfinansowanych przez Ł. S. wynosi 45800,00 zł, przy uwzględnieniu współczynnika jego udziału w wysokości 50 % w stosunku do prac finansowanych bądź wykonanych wyłącznie przez małż. S. oraz współczynnika niższego w zależności od rodzaju prac w zakresie pozostałych prac współfinansowanych przez J. W. (1). Część prac małż. S. finansowali z kredytu udzielonego przez bank (...), ojcymowi Ł. S.. Kwotę 15300,00 zł z tytułu tego kredytu zwróciła J. S. J. W. (1) jednorazowo, a następnie małż. S. zwrócili jej tę kwotę w ratach (akta I Ns 208/18, opinia biegłego sądowego w zakresie wyceny nieruchomości i budownictwa inż. Z. R. k. 160 – 214, 241 – 251, zeznania świadków J. W. (2) k. 91 – 92, M. S. (1) k. 92 – 95, T. T. k. 114, J. S. k. 336 – 337, P. P. k. 348 – 349, zeznania powoda Ł. S. k. 328 – 329, zeznania pozwanej J. W. (1) k. 329 – 331).

W dniu 27 listopada 2020 r. J. W. (1) sprzedała zabudowaną część nieruchomości (bezsporne).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2020 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie I Ns 208/18 dokonał podziału majątku wspólnego Ł. S. i M. S. (1). Sąd w pkt I ppkt 33 ustalił, że w skład ich majątku wspólnego wchodzi wierzytelność z tytułu nakładów na nieruchomość stanowiącą własność J. W. (1), dla której Sąd Rejonowy w Ciechanowie VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...). Dokonując podziału majątku wspólnego Sąd przedmiotową wierzytelność przyznał stronom po połowie (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt sprawy I ns 208/18, zebranych w sprawie dokumentów, opinii biegłego sądowego w zakresie wyceny nieruchomości i budownictwa inż. Z. R. (k. 160 – 214, 241 – 251), zeznań świadków J. W. (2) (k. 91 – 92), M. S. (1) (k. 92 – 95), T. T. (k. 114), J. S. (k. 336 – 337), P. P. (k. 348 – 349) oraz zeznań powoda Ł. S. (k. 328 – 329) i zeznań pozwanej J. W. (1) (k. 329 – 331).

Sąd miał na uwadze, że stan faktyczny jest w sprawie, w zasadniczej części niesporny, zarówno co do ustaleń stron w zakresie wspólnego zamieszkiwania, jak też pochodzenia środków finansowych na rozbudowę i remont budynku mieszkalnego, choć niewątpliwie strony dokonują odmiennej ich oceny prawnej.

Niewątpliwie, pomimo decyzji o zakupie nieruchomości wyłącznie na rzecz pozwanej J. W. (1), strony zakładały wspólne zamieszkiwanie o długotrwałym i nieprzerwanym charakterze. Strony uzgodniły nie tylko sposób rozbudowy budynku mieszkalnego, ale również sposób finansowania prac remontowo – budowlanych, sposób korzystania z nieruchomości oraz ponoszenia kosztów jej utrzymania. Na tym tle nie dochodziło pomiędzy pozwaną J. W. (1) a jej córką i zięciem Ł. S., powodem w sprawie niniejszej, do konfliktów. Przyczyną wyprowadzenia się powoda z nieruchomości było rozstanie się małżonków i ich rozwód, bez żadnego związku z zachowaniem J. W. (1).

Sąd miał na uwadze, że pomiędzy stronami był spór co do faktu przekazania w przyszłości co najmniej udziału we własności nieruchomości na rzecz małż. S., okoliczność ta jednak nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Za bezsporne uznać należy, że zamiarem pozwanej J. W. (1) i małż. S. było wspólne długotrwałe zamieszkiwanie, co

przyznała nawet pozwana J. W. (1). Strony uzgodniły zakres i sposób finansowania prac remontowo – budowlanych oraz ponoszenia kosztów utrzymania nieruchomości. Za przyjęciem wniosku powoda Ł. S., że w przyszłości miał wraz z żoną zostać współwłaścicielem nieruchomości przemawia okoliczność, że pomimo podziału budynku kondygnacjami pomiędzy pozwaną J. W. (1) i jej córkę z rodziną, to strony poprzestały na urządzeniu jednej kuchni, z której wszyscy wspólnie korzystali. Pozwana J. W. (1) nie potrzebowała tak dużego domu; była właścicielem lokalu mieszkalnego trzypokojowego. Urodzenie się kolejnego wnuka było bezpośrednią przyczyną wspólnej decyzji o zamianie mieszkania na dom celem poprawienia warunków lokalowych. Zasadniczym zatem celem osiągniętego porozumienia było wspólne zamieszkiwanie stron. Niewątpliwie, strony nie dokonały żadnych zabezpieczeń prawa małż. S. do nieruchomości w związku ze sfinansowaniem przez nich części rozbudowy i remontu, ale strony pozostawały wówczas w dobrych relacjach opartych o więzi rodzinne.

Odnosząc się do kwestii wysokości nakładów, których dokonali małż. S. w latach 2009 – 2013 na nieruchomość stanowiącą własność pozwanej J. W. (1), to wartość tych nakładów Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego sądowego w zakresie budownictwa i wycen nieruchomości inż. Z. R., przy uwzględnieniu, że zakres tych prac i źródła ich finansowania nie były sporne pomiędzy stronami. Podkreślić należy, że w tym zakresie strony były konsekwentne, również przy uwzględnieniu zeznań składanych w sprawie I Ns 208/18. Zarówno świadek M. S. (1), jak i pozwana J. W. (1), co do zasady potwierdziły twierdzenia powoda Ł. S.. Niewątpliwie, pewna trudność w zakresie ustalenia wartości nakładów wywołana jest jedynie częściowym udziałem finansowym bądź faktycznym wykonywaniem prac przez małż. S.. Biegły sądowy w tym zakresie odnosił się do wskazań stron oraz ogólnej wartości danego rodzaju prac, co spowodowało procentowe ustalenie udziału powoda w tych pracach w zakresie od 25 % do 2,5 % wartości w zależności od ich rodzaju. W przypadku prac wskazywanych przez strony jako w całości finansowanych przez małż. S., dla ustalenia udziału w tych nakładach powoda przyjęto udział na poziomie 50 %. Podkreślić należy, że powyższe ustalenia mają charakter szacunkowy, przybliżony, nie jest bowiem możliwe dokładne ustalenie wartości tych nakładów, nie jest to jednak niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W ocenie Sądu, opinia biegłego sądowego inż. Z. R. jest logiczna, spójna i opracowana w sposób fachowy. W związku z tym, Sąd przyjął ustalenia dokonane w tej opinii za własne. Podkreślić należy, że opinia nie ma charakteru wiążącego, a jedynie pomocniczy. Tym niemniej, wnioski zawarte w opinii głównej oraz opinii uzupełniającej są należycie uzasadnione. Zlecenie opinii obejmowało szacunkowe, a zatem przybliżone, a nie dokładne ustalenie wartości nakładów, co – do zasady - nie jest możliwe. Opinia została sporządzona w sposób rzetelny, prawidłowy, wyczerpujący, a nadto zgodnie z postawioną tezą postanowienia dowodowego. Biegły sądowy sporządził opinię, wykorzystując zebrany materiał dowodowy, w tym zeznania świadków i stron co do zakresu wykonanych prac oraz własną wiedzę, Niewątpliwie opinia stanowi tylko pomoc dla sądu i - jak wielokrotnie było wyjaśniane w orzecznictwie i doktrynie - nie może zastąpić ani ustaleń faktycznych ani decydować o spełnieniu przesłanek prawnych. Zadaniem biegłego zasadniczo nie jest poszukiwanie dowodów i okoliczności mających uzasadniać argumentację stron procesu, lecz dokonanie oceny przedstawionego materiału z perspektywy posiadanej wiedzy naukowej, technicznej lub branżowej i przedstawienie sądowi danych (wniosków) umożliwiających poczynienie właściwych ustaleń faktycznych i właściwą ocenę prawną znaczenia zdarzeń, z których strony wywodzą swoje racje. Opinia biegłego, zgodnie z art. 278 kpc, służy stworzeniu sądowi możliwości prawidłowej oceny materiału procesowego w wypadkach, kiedy ocena ta wymaga wiadomości specjalnych tj. wiedzy wykraczającej poza objętą zakresem wiedzy powszechnej.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, powództwo Ł. S. zasługuje na uwzględnienie co do zasady, jak również co do wysokości w zakresie wysokości należności głównej.

Wskazać należy, że powód Ł. S. swoje roszczenia wywodzi z przepisów dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia w postaci świadczenia nienależnego.

Pozwana J. W. (1) wносиła o oddalenie powództwa, wywodząc, że roszczenie powoda Ł. S. uległo przedawnieniu jako roszczenie posiadacza o zwrot nakładów na rzecz w trybie art. 230 kc, wskazując, że powód wyprowadził się w lutym

2017 r., a zatem roczny termin wynikający z art. 229 § 1 kc upłynął najpóźniej dnia 28 lutego 2018 r. Pozwana J. W. (1) kwestionowała również wysokość roszczenia, potwierdzając jednocześnie zakres wykonanych prac i źródła ich finansowania. Nie odniosła się natomiast do wskazywanej przez powoda Ł. S. podstawy prawnej jego roszczenia.

W ocenie Sądu, okoliczności ustalone w niniejszej sprawie uzasadniają ocenę żądania powoda Ł. S. w kontekście przepisów dotyczących zwrotu nienależnego świadczenia.

Zgodnie z art. 405 kc, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie zaś do art. 410 § 1 i 2 kc, przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Jak ustalił Sąd, powód Ł. S. był zięciem pozwanej J. W. (1). Od 2005 r. J. W. (1) zamieszkiwała wspólnie z córką M. S. (2) i jej rodziną w lokalu mieszkalnym stanowiący własność pozwanej. W 2009 r. wspólnie podjęli decyzję zamianie lokalu mieszkalnego pozwanej J. W. (1) na zabudowaną nieruchomość. Tylko obawa stron związana z utratą prawa do udzielonej pozwanej J. W. (1) bonifikaty przy nabyciu odrębnej własności lokalu mieszkalnego spowodowała, że nabycie nieruchomości w drodze zamiany na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych obu rodzin, nastąpiło wyłącznie na rzecz pozwanej J. W. (1). J. W. (1) i małż. S. uzgodnili bezterminowe wspólne zamieszkiwanie i zasady ponoszenia kosztów utrzymania nieruchomości. Uzgodnili również zasady partycypowania w kosztach rozbudowy i remontu budynku mieszkalnego. Wyrazem woli wspólnego zamieszkiwania, jak też rozwiązania w przyszłości kwestii własności jest – zdaniem Sądu – sprawa urządzenia wspólnej kuchni, jedynej w budynku, i prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego. Pozwana J. W. (1) sama podkreślała, że po urodzeniu drugiego wnuka, we wspólnym mieszkaniu zrobiło się ciasno i wspólnie z córką i zięciem podjęli decyzję o zamianie lokalu mieszkalnego. Nie może zatem budzić wątpliwości, że osiągnięto podstawowy cel porozumienia tj. wspólne zamieszkiwanie. Zamieszkiwanie to miało mieć – w założeniu stron długotrwały charakter, o czym świadczy partycypowanie przez małż. S. w kosztach remontu i rozbudowy budynku mieszkalnego. Strony nie dokonały natomiast żadnych ustaleń w zakresie ewentualnego zwrotu środków finansowych zainwestowanych przez małż. S. w remont i rozbudowę budynku mieszkalnego.

Przepis art. 410 § 2 k.c. wskazuje cztery postacie nienależnego świadczenia, którym odpowiadają określone kondykcje (*condictio*), czyli roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia. Zakresy opisanych w art. 410 § 2 kc sytuacji, w których przysługują poszczególne wymienione w tym przepisie roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia, nie pokrywają się ani się nie krzyżują (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 r. w sprawie V CSK 483/10). Według tego przepisu świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył (*condictio indebiti*), albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła (*condictio causa finita*) lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty (*condictio ob rem* inaczej *condictio causa data causa non secuta* lub *condictio ob causam datorum*), albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (*conditio sine causa*).

W ocenie Sądu, okoliczności niniejszej sprawy wskazują na istnienie trzeciej postaci nienależnego świadczenia, zgodnie z art. 410 § 2 k.c.: „cel świadczenia nie został osiągnięty”, ponieważ powstające zobowiązanie ostatecznie się nie ziściło. Następuje tutaj „skłanianie” odbiorcy „do niewymuszonego zachowania, do którego ten nie może lub nie chce prawnie się zobowiązać” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawie II CK 342/05). Porozumienie stron obejmowało partycypowanie przez powoda Ł. S. i jego żonę w kosztach rozbudowy i remontu budynku mieszkalnego na nieruchomości, stanowiącej własność pozwanej J. W. (1) i wspólne w nim zamieszkiwanie. Zamieszkiwanie to miało mieć charakter długotrwały, o czym świadczą wskazane powyżej okoliczności. Cel ten nie został jednak osiągnięty, trudno bowiem uznać za spełnienie zamierzonego celu wspólne zamieszkiwanie stron przez okres około 7 lat. Obserwacja życia codziennego i doświadczenie życiowe wskazują, że przede wszystkim więzy rodzinne i uczuciowe sprzyjają tego rodzaju zachowaniom. Żadna rozsądna osoba nie dokonuje bowiem przesunięć majątkowych o takim rozmiarze bez racjonalnego powodu, który nie musi przecież przybrać postaci

obowiązku prawnego. W wyroku z dnia 17 marca 2011 r. w sprawie IV CSK 344/10 Sąd Najwyższy podkreślił, że „omawiana kondykcja (tzn. *condictio causa data causa non secuta*) powstanie nawet w braku wstępnego porozumienia stron, jeżeli łączy je więź rodzinna lub taki rodzaj więzi społecznej, który pozwala przyjąć, że *accipiens* miał świadomość celu, jaki zakładał *solvens*, dokonując swojego świadczenia. Taki przypadek *condictio ob rem*, określane w doktrynie jako „skłanianie”, polega na tym, że świadczący daremnie zmierza do skłonienia odbiorcy do niewymuszonego zachowania, do którego ten nie może lub nie chce prawnie się zobowiązać. Świadczenie w postaci sfinansowania części kosztów dużego remontu, połączonego z rozbudową budynku mieszkalnego, umożliwiającego wspólne zamieszkiwanie, wskazuje na istnienie między stronami porozumienia woli odnoszącego się do podstawy tego świadczenia.

Nadto Sąd miał na uwadze, że – jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 czerwca 2011 r. w sprawie I CSK 533/10 – porozumienie stron, stanowiące przesłankę żądania zwrotu świadczenia w związku z nieosiągnięciem zamierzonego celu, dotyczyć może tylko samej podstawy świadczenia, a nie jego ewentualnego zwrotu (art. 410 § 2 kc). Gdyby porozumienie to miało stanowić czynność prawną, z której wynika obowiązek spełnienia świadczenia, to w razie nieosiągnięcia celu świadczenia, zastosowanie powinny znaleźć przepisy o odpowiedzialności za niewykonanie istniejącego zobowiązania. Zagadnienie to było przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego również w sprawie II CK 342/05 (wyrok z dnia 12 stycznia 2006 r.).

Do rozstania małżonków S. doszło, jak wynika z treści wyroku rozwodowego, z winy żony. Bezspornym jest, że powód Ł. S. wyprowadził się z nieruchomości pozwanej J. W. (1) w okresie luty – marzec 2017 r. Roszczenie, którego domaga się powód Ł. S., jako roszczenie majątkowe, podlega przedawnieniu na zasadach ogólnych. Powód wytoczy powództwo 28 stycznia 2020 r. Przyjęcie nawet, że bieg terminu przedawnienia rozpoczął się, jak twierdzi pozwana J. W. (1) od dnia 28 lutego 2017 r. (a w zasadzie od 1 marca 2017 r.), to w dacie wytoczenia, powództwo nie było przedawnione.

Niewątpliwie, ustawa z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie z dniem 9 lipca 2018 r., zmieniła dotychczasowy termin przedawnienia wynikający z art. 118 kc z dziesięciu na sześć lat (art. 1 ust. 3 cyt. ustawy). Zgodnie z art. 5 cyt. ustawy zasadą jest, że do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Stosownie jednak do ust. 2 cyt. artykułu, jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Dla porządku wskazać również należy, że zgodnie z art. 118 *in fine* kc, w brzmieniu obowiązującym od dnia 9 lipca 2018 r., koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata.

Zasadą jest zatem stosowanie nowych unormowań do roszczeń istniejących w dniu wejścia w życie nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 13 kwietnia 2018 r. i jeszcze nieprzedawnionych. Jeżeli nowy termin przedawnienia jest krótszy niż liczony według przepisów dotychczasowych, jak ma to miejsce w sprawie niniejszej, to termin ten rozpoczyna bieg od dnia wejścia w życie nowelizacji tj. od dnia 9 lipca 2018 r. Należy jednocześnie uwzględnić, że sześciolateczne terminy, które rozpoczynają bieg dnia 9 lipca 2018 r., upłyną dopiero 31 grudnia 2024 r. Termin ten upływa zatem wcześniej niż termin dziesięcioletni liczony od dnia wymagalności roszczenia według twierdzeń pozwanej tj. od dnia 1 marca 2017 r. (termin upływa dnia 1 marca 2027 r.). Roszczenie nie jest więc przedawnione.

Zgodnie z art. 411 pkt 1) kc nie można żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Wyłączenie na podstawie art. 411 pkt 1 kc nie odnosi się do wszystkich kondykcji, wiedza bowiem o braku zobowiązania, czyli o podstawie prawnej odnosi się do chwili świadczenia, natomiast nie dotyczy sytuacji, w której w czasie świadczenia nie ma podstawy prawnej, a ma ona powstać w chwili osiągnięcia zamierzonego i znanego stronom celu (*condictio ob rem*), albo późniejszego odpadnięcia

podstawy prawnej (*condictio causa finita*). Konstrukcja tych kondykcji wyklucza zastosowanie art. 411 pkt 1 kc, który ze względu na przesłankę wiedzy o braku zobowiązania oraz wyłączenie zastosowania w odniesieniu do *condictio sine causa*, reguluje obowiązek zwrotu świadczenia tylko w odniesieniu do kondykcji *in debiti*. W konsekwencji, w razie nieosiągnięcia zamierzonego celu świadczenia powstaje roszczenie o zwrot świadczenia na podstawie art. 410 § 2 kc, mimo że świadczący wiedział o braku zobowiązania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r. w sprawie II CSK 104/13).

Tym niemniej, odnosząc się do podniesionego przez pozwaną J. W. (1) przysługującego jej wobec powoda roszczenia z tytułu bezumownego korzystania przez powoda Ł. S. z nieruchomości, wskazać należy, że zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie. Pozwana J. W. (1) wskazała, że przysługują jej wierzytelności w stosunku do powoda Ł. S. w kwocie, której wysokości nie sprecyzowała, z tytułu zwrotu korzyści uzyskanych przez powoda Ł. S. w związku z korzystaniem przez niego z nieruchomości stanowiącej jej własność w okresie od dnia 24 września 2005 r. do dnia 28 lutego 2017 r.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że wbrew przekonaniu pozwanej J. W. (1), powód nie zamieszkiwał wspólnie z pozwaną bez podstawy prawnej, a na podstawie umowy użyczenia w rozumieniu art. 710 kc. Umowa użyczenia na charakter bezpłatny, co wynika wprost z treści art. 710 kc.

Podkreślić należy, że jak wskazano powyżej powód Ł. S. wraz z żoną i pozwana J. W. (1), uzgodnili zasady ponoszenia kosztów utrzymania własnego oraz kosztów utrzymania zajmowanej wspólnie nieruchomości. Prowadzili wspólne gospodarstwo domowe, mieli wspólną kuchnię, a koszty energii elektrycznej ponosili po połowie. Okoliczności te przyznała pozwana J. W. (1). Pozwana akceptowała taki podział kosztów utrzymania w okresie wspólnego zamieszkiwania stron. Nie może zatem obecnie, po wyprowadzeniu się powoda z nieruchomości zmieniać powstałego stanu rzeczy i skutecznie domagać się rozliczenia z tytułu kosztów jego zamieszkiwania.

W związku z powyższym postanowieniem z dnia 13 października 2020 r. Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 kpc pominął dowód z opinii biegłego sądowego w zakresie wyceny nieruchomości na okoliczność oszacowania wartości korzyści jakie osiągnął powód w okresie zamieszkiwania na nieruchomości pozwanej, uznając, że dowód ten jest nieistotny dla rozstrzygnięcia spraw, a nadto zmierza do przedłużenia postępowania.

Na marginesie wskazać należy, że pozwana J. W. (1) nie sprecyzowała swoich roszczeń w tym zakresie kwotowo, choć zgłoszone roszczenie ma charakter majątkowy. Przedmiotem ewentualnej opinii biegłego sądowego mogła być jedynie weryfikacja wysokości zgłoszonej wierzytelności a nie ustalanie jej wysokości w zastępstwie strony procesu. Pozwana J. W. (1) nie sprecyzowała również pod względem procesowym z takiego tytułu zgłasza powyższą wierzytelność, czy jest to zarzut potrącenia czy też inny, a jeśli tak to jaki konkretnie.

W związku z powyższym Sąd uwzględnił roszczenie powoda Ł. S. i zasądził na jego rzecz od pozwanej J. W. (1) kwotę 45800,00 zł z tym, że:

- kwotę 30000,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 lutego 2020 r. do dnia zapłaty oraz
- kwotę 15800,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 czerwca 2022 r., w pozostałym zakresie oddalając powództwo.

Odnosząc się do kwestii odsetek ustawowych za opóźnienie Sąd miał na uwadze, że zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. Oznacza to, że termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 kc a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie V CK 461/03).

Wskazać należy, że przed wytoczeniem powództwa powód Ł. S. nie kierował do pozwanej J. W. (1) wezwań do zwrotu należności. Z tych względów Sąd uznał żądanie zwrotu należności za wymagalne od dnia doręczenia pozwanej odpisu pozwu co do kwoty 30000,00 zł oraz od dnia doręczenia odpisu pisma zawierającego rozszerzenie powództwa co do

kwoty 15800,00 zł; oddalając – jak wskazano powyżej – powództwo w pozostałym zakresie co do żądania zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie.

O kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do art. 98 kpc, obciążając obowiązkiem ich zwrotu w całości pozwaną J. W. (1). Na koszty procesu podlegające zwrotowi na rzecz powoda Ł. S. składają się: zwrot opłaty sądowej od pozwu uiszczonej przez powoda – 2290,00 zł, zwrot zaliczki w kwocie 2000,00 zł wypłaconej biegłemu sądowemu zgodnie z prawomocnym postanowieniem z dnia 20 października 2021 r. oraz zwrot kosztów zastępstwa procesowego z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w łącznej kwocie 3617,00 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, przy uwzględnieniu wskazanej i uwzględnionej wartości przedmiotu sporu.

Zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113. Zgodnie zatem z wynikiem procesu, Sąd w pkt IV wyroku nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa od pozwanej J. W. (1) kwotę 4874,25 zł tytułem uzupełnienia kosztów procesu orzeczonych prawomocnymi postanowieniami z dnia 20 października 2021 r. oraz 7 marca 2022 r., z tym że kwotę 800,00 zł przez pobranie z niewykorzystanej dotychczas zaliczki uiszczonej przez pozwaną J. W. (1).